

Ks. Tomasz Kamiński
Ks. Paweł Ścisłowicz
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wybrane sposoby rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym

Wstęp

Człowiek przelomu wieków, zajęty zdobywaniem dóbr materialnych, troską o godziwy byt, coraz częściej skupia się na tym by „mieć” zapominając o konieczności zabiegania o dobra duchowe. Choć z raportu „Kościół w Polsce”, opublikowanego przez Katolicką Agencję Informacyjną w grudniu 2010 r. wynika, że większość Polaków pozytywnie ocenia działalność Kościoła w Polsce, że są oni przywiązani do Kościoła i zadowoleni z jego działalności, jednak wielu z nich uważa, że Kościół nie jest konieczny do tego, aby wierzyć. Tylko 31% respondentów identyfikuje się ze swoją parafią i duszpasterzami¹. W związku z tym nasuwa się pytanie: *Czy istnieją jakieś sposoby rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym? Czy parafia jest jeszcze współczesnemu człowiekowi potrzebna?*

Trudno wyobrazić sobie Kościół w Polsce mający inną niż terytorialną strukturę. Szczególnie ważne w tym względzie wydaje się być stwierdzenie Jana Pawła II zawarte w adhortacji *Catechesi Tradendae*: „Niektórzy może zbyt pochopnie uznali, że parafie są przestarzałe, że nawet zanikają, a na ich miejsce powinno się tworzyć małe wspólnoty, dogodniejsze i sprawniejsze. Ale czy się to podoba czy nie, parafia jest w dalszym ciągu miejscem, z którym chrześcijanie nawet niepraktykujący, złączeni są ścisłymi więzami” (CT 67). Wobec powyższego zasadnym wydaje się założenie, że nie ma poza parafią drugiego takiego miejsca w Kościele, w którym dokonywałyby się tak rozliczne i tak różnorodne spotkania wiernych z Chrystusem, które rozwijają ich wiarę.

Marian Zając twierdzi, iż parafia staje obecnie tym samym przed dziejowym zadaniem znalezienia nowych sposobów skutecznego identyfikowania się z wierzącymi, którzy ulegają poważnej religijno – moralnej destabilizacji².

¹ Rzeczpospolita. *Kościół w Polsce – raport*. 9 grudnia 2010. s.2.

² M. Zając. *Parafia miejscem katechezy*, [w:] *Miejsca katechezy. Rodzina, parafia, szkoła*, S. Kulpaczyński [red.]. Lublin 2005. s. 73.

Jednocześnie zaistniały stan rzeczy sprawił, iż Kościół nieustannie poszukuje nowych metod dotarcia do człowieka wierzącego, aby pomóc mu rozwijaniu jego wiary. Papież Benedykt XVI 21 września 2010 r. opublikował list apostołski w formie motu proprio *Ubicumque et semper*, powołujący do życia Papieską Radę ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. Tym samym Ojciec Święty ukazuje ewangelizację, jako priorytet w życiu i działalności zbawczej Kościoła³.

Chodzi, również o to, aby w Kościele nie widziano tylko wymiaru instytucjonalnego, hierarchicznego, ale także wymiar łaski, charyzmatyczny, który wynika stąd, iż Kościół to zarówno: Matka, sakrament, mistyczne ciało Chrystusa, komunია, lud Boży⁴.

1. Podstawowe funkcje parafii rozwijające wiarę

Wobec powyższych argumentów warto postawić pytanie:

W jakim stopniu podejmowane w parafii działania duszpasterskie wspierają rozwijanie wiary?

Owo rozwijanie wiary dokonuje się poprzez realizację następujących – wymienionych przez Ryszarda Kamińskiego – funkcji parafii:

- a) przepowiadanie słowa Bożego – domaga się przemyślenia sposobów nauczania, aby zapewnić przyjęcie wiary w sytuacji krytycyzmu i zo-bojętnienia. Należy przekazywać nie tylko to, w co należy wierzyć, ale także, dlaczego w to trzeba wierzyć. Chodzi przede wszystkim o inicjacje chrześcijańską prowadzącą do przemyśleń i zaangażowania religijnego. Odnowa tej funkcji wymaga ukierunkowania nauczania parafialnego na budowanie wspólnot oraz dowartościowania katechizacji dorosłych.
- b) sprawowanie liturgii – istnieje potrzeba do wychowywania pogłębionego uczestnictwa w praktykach religijnych. Należy przy tym zwracać uwagę na ich intensywność i jakość, a nie tylko na udział w nich. Ponadto konieczne jest pogłębienie zrozumienia znaków i symboli. Trzeba dbać również o wspólnotowe przeżywanie liturgii tak, aby wierni czuli się, że tworzą jeden Kościół.
- c) posługa pasterska – w odnowie tej funkcji chodzi o poszukiwanie nowych form oddziaływania pastoralnego zarówno indywidualnego

³ B. Wolański. *Kierunki odnowy ewangelizacji pastoralnej w parafii*, [w]: *Ewangelizacja odpowiedzialnością Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, W. Przygoda, E. Robek [red.], Sandomierz 2011. s. 245.

⁴ II Polski Synod Plenarny, *Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa*, Nr 2; zob. B. Biela. *Odnowa pastoralne parafii w świetle II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 36 (2003) z. 1, s. 70-87.

jak i zespołowego. Formy te muszą pozostawać w zgodzie z duchem zmian zachodzących w Kościele i świecie. Odnowa funkcji pasterskiej zakłada także rozwinięcie działań charytatywnych⁵.

Parafia jest niewątpliwie najbardziej znaczącym miejscem, w którym formuje się i żyje wspólnota chrześcijańska, jest ona powołana, by być domem rodzinnym, braterskim i przyjmującym, w którym chrześcijanie stają się świadkami tego, że są ludem Bożym (CT 67). W parafii ujawniają się wszystkie różnice ludzkie, jakie potem znajdują się i przejawiają w powszechności Kościoła. Jest ona ponadto zwyczajnym środowiskiem, w którym rodzi się i wzrasta wiara. Stanowi, więc bardzo odpowiednią przestrzeń wspólnotową do tego, by realizowana w niej posługa słowa była równocześnie nauczaniem, wychowaniem i żywym doświadczeniem (DOK 257).

Parafia chcąc spełniać skutecznie swoje funkcje, w tym misję ewangelizacyjną a przez to dążyć do rozwijania wiary musi spełniać następujące warunki:

- a) zatroszczyć się o katechizację dorosłych z wykorzystaniem elementów chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych;
- b) otoczyć troską osoby obojętne religijnie i tych którzy odeszli od wiary;
- c) parafia powinna posiadać zaplecze osób – centrum wspólnotowe, które zostaną objęte odpowiednią opieką duszpasterską.

Realizację powyższych warunków powinny mieć pozytywny wpływ także na proces katechizacji dzieci i młodzieży (Por. DOK 258).

2. Parafia miejscem ewangelizacji

Każda parafia jest zarówno podmiotem jak i przedmiotem ewangelizacji oraz najlepszym jej miejscem. Ewangelizacja określona jest, jako uobecnienie przez Kościół w czasie i przestrzeni mocą Ducha Świętego, Dobrej Nowiny o zbawieniu, która stała się faktem w Jezusie Chrystusie⁶. Nakaz głoszenia Ewangelii jest pierwszorzędnym i naturalnym posłannictwem Kościoła, stąd można użyć stwierdzenia, że Kościół jest dla Ewangelizacji (EN 14)⁷. Nie można skutecznie rozwijać wiary bez ewangelizacji, która według Arcybiskupa Rino Fisichella przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji nie jest magiczną formułą, lecz przejawem natury Kościoła. W tym szczególnym momencie historii, w sytuacji głębokiego kryzysu, jaki przeżywamy, nie tylko

⁵ R. Kamiński. *Parafia*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski [red.], Lublin 2006. s. 593-594.

⁶ II Polski Synod Plenarny, *Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa*, Nr 17.

⁷ W. Przyczyna, *Ewangelizacja*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, s. 254-255.

gospodarczego czy finansowego, ale przede wszystkim kryzysu o charakterze kulturowym i antropologicznym, ewangelizacja jest szansą – dla Kościoła, ale także dla społeczeństwa – usłyszenia nowego przesłania, które ponownie da nadzieję na przyszłość⁸. To rzeczywistość dla tych, którzy chcą poznać prawdę i żyć w wolności oraz nieustannie rozwijać swoją wiarę.

Stąd dzisiejszy chrześcijanin musi szukać nieustannie odpowiedzi na pytanie: *Czym w rzeczywistości jest Kościół i jego wspólnota?* Wielu z nich zapomniało o sile ewangelii, która może zmieniać całe ludzkie życie i o roli wspólnoty w rozwijaniu wiary poprzez duszpasterstwo parafialne. Osoby tworzące wspólnotę parafialną muszą na nowo uwierzyć i zrozumieć, że Jezus, który umarł i zmarł, twychwstał jest obecny w liturgii i życiu całej wspólnoty.

Parafia ze swojej natury ukierunkowana jest na rozwijanie wiary poprzez duszpasterstwo, które się w niej dokonuje. To właśnie konieczność niesienia Ewangelii nowym środowiskom spowodowała proces powstania parafii. W niej bardziej niż gdzie indziej ewangelizacja jest nauczaniem, wychowaniem i szkołą życia, które opiera się na nieustannym rozwijaniu przyjętej wiary.

Ewangelizacja parafialna powinna obejmować nie tylko niewierzących i tych, którzy się jeszcze nie nawrócili i nie znają Chrystusa, ale także dystansujących i dyspensujących się od życia Kościelnego i parafialnego, ochrzczonych, ale podobnych w codziennym życiu do pogan, ochrzczonych, ale potrzebujących prawdziwego nawrócenia i pogłębienia życia duchowego. Jest ona kierowaniem orędzia zbawienia w celu nawrócenia, stawiania człowieka wobec Ewangelii i prowokowaniem go do spotkania z Bogiem⁹.

Wierni w parafii powinni znaleźć miejsce na formację i rozwijanie swojej wiary poprzez różnego rodzaju działanie ewangelizacyjne. W niej jest odpowiednie środowisko na katechizację dorosłych i dzieci, jako uzupełnienie zajęć w szkole. W parafii jest miejsce na kształtowanie umiejętności społecznych i postaw obywatelskich poprzez naukę współpracy w grupach i wspólnotach parafialnych, szkoły parafialne, przedszkola, biblioteki, kawiarenki, kluby sportowe, centra młodzieżowe i kluby „trzeciego wieku”¹⁰. Parafia jest również uprzywilejowanym miejscem, jak twierdzi Andrzej Kiciński na ewangelizację osób z niepełnosprawnością intelektualną, fizyczną lub innym ograniczeniem¹¹.

⁸ Zob. <http://nowaewangelizacja.org/czas-nowej-ewangelizacji/> (18.04.2012).

⁹ R. Kamiński, *Ewangelizacja parafii przez kaznodziejstwo*, „RT” 40 (1993) z. 6, s. 66.

¹⁰ B. Wolański, *Kierunki odnowy ewangelizacji pastoralnej w parafii*, [w:] *Ewangelizacja odpowiedzialnością Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, s. 250.

¹¹ A. Kiciński, *Katecheza osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce po Soborze Watykańskim II*, Lublin 2007, s. 21-32.

3. Zadania wspólnoty parafialnej względem katechezy i katechizowanych

Wspólnota parafialna, jako zajmująca szczególne miejsce, powinna pozostać krzewicielką i inspiratorką katechezy, [...] pierwszoplanowym miejscem w katechizacji (CT 67). Parafia będąc zwyczajnym środowiskiem, w którym rodzi się i wzrasta wiara (DOK 57), ma za zadanie troszczyć się o konkretne formy działalności katechetycznych, zabezpieczać jej nieodzowne elementy (katecheci, animatorzy, struktury) i koordynować katechetyczną i formacyjną działalność grup i ruchów.

Jak zauważa Halina Wrońska parafia jest najbardziej odpowiednim miejscem pełnej realizacji podstawowych funkcji katechezy: nauczania, wychowania i wtajemniczenia, ta trzecia może być realizowana w pełni jedynie w parafii. Obok tego parafia jest głównym i podstawowym miejscem, w którym może dokonać się pełne wtajemniczenie. Katecheza parafialna koncentruje się na wychowaniu do życia sakramentalnego, modlitwy i uczestnictwa w liturgii. Takie integralne spojrzenie na parafię ukazuje ją w roli, jaką ma do odegrania¹². Nic więc dziwnego w tym, że wspólnota parafialna powinna tworzyć odpowiednie warunki dla rozwoju życia chrześcijańskiego głównie poprzez autentyczny przykład życia, dawanie świadectwa, ożywianie wspólnoty chrześcijańskiej czy też usuwanie i korygowanie wszystkiego, co szpeci oblicze Kościoła i stanowi przeszkodę w przyjęciu i rozwijaniu wiary.

W obliczu jawnych dziś ataków na wspólnotę Kościoła wydaje się, że niezmiernie ważnym zadaniem wspólnoty chrześcijańskiej jest wspieranie katechizowanego w jego procesie rozwoju wiary, gdyż dojrzewa ona nie tylko przez fakt uczenia się pojęć, ale także przez doświadczenie żywej wspólnoty, w życiu, której uczestniczy. Można, więc stwierdzić, że wspólnota chrześcijańska odgrywa istotną rolę w procesie rozwoju osobowego i religijnego, wspomaga socjalizację, inicjuje, podtrzymuje i rozwija zawsze ważny dla kościelnego życia dialog, pobudza do współodpowiedzialności i udziela sobie wzajemnej pomocy¹³.

Warto przy tym zauważyć, że odpowiedzialność za rozwój Kościoła – Wspólnoty spoczywa nie tylko na kościelnej hierarchii, ale i na osobach świeckich. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby wierni świeccy utożsamiali się z Kościołem, jako swoim domem, w którym każdy ma przypisane odpowiednie role i zadania, a ich realizacja wynika z miłości i szacunku okazywanych sobie nawzajem. Aby Kościół mógł być zrozumiany i odebrany przez wiernych świeckich jako dom,

¹² H. Wrońska, *Katecheza parafialna różnych kategorii wiekowych*. s. 1-20 (artykuł przygotowany do druku).

¹³ K. Misiaszek, *Wspólnota chrześcijańska (parafia), jako podmiot katechezy*, [w:] *Katecheza w parafii. Poszukiwanie tożsamości*, K. Kantowski [red.], Warszawa 2004, s. 25-27.

potrzebą chwili jest nieustanne przypominanie i uświadamianie członkom parafii faktu, iż tworzą wspólnotę.

W związku z taką wizją Kościoła i parafii II Polski Synod Plenarny postuluje, iż należy usilnie starać się o kształtowanie modelu parafii, jako „wspólnoty wspólnot”, który otwiera obiecujące perspektywy w skuteczność katechezy i rozwój wiary we wspólnocie ludzi wierzących.

4. Sposoby rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym

Powyższe ujęcie zagadnienia rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym pozwala zauważyć, iż zadania parafii determinowane są z jednej strony nauczaniem Kościoła i refleksją teologiczną, z drugiej zaś uwarunkowaniami społeczno-kulturowymi współczesnego świata.

Szansę na rozwijanie wiary w parafii Kościół widzi w osobach dorosłych, których katechizację nazywa „najznakomitszą formą katechezy”, ponieważ to właśnie dorośli decydują o kształcie świata, a świadectwo ich wiary pozostawia niezatarty ślad w formacji religijnej dzieci i młodzieży¹⁴. Wobec powyższego warto pytać o konkretne sposoby rozwijania wiary.

Zwyczajną formą rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym jest niedzielna homilia bądź kazanie. Natomiast wielką szansą rozwijania wiary osób dorosłych jest niewątpliwie katecheza kierowana do rodziców dzieci przygotowujących się do sakramentów świętych (pokuty i pojednania, eucharystii, bierzmowania)¹⁵.

Przygotowanie dziecka przez duszpasterzy i rodziców do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej powinno być szansą dla rodziców na pogłębienie swojej relacji z Panem Bogiem. Tylko wtedy pojawi się szansa na to, iż dziecko będzie w stanie dostrzec w białej hostii rzeczywistą obecność Boga, która zmanifestuje się w życiu najbliższych, nie wirtualną, wyrastającą ze zwyczaju, ale realną, wynikającą z relacji z samym Bogiem. Jedynie autentyczni rodzice mogą dziecku uświadomić, że Eucharystia nie jest stratą czasu, lecz przemieniającą obecnością Boga.

Kolejną sposobnością do rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym jest formacja rodziców pragnących ochrzcić swoje dziecko. W większości przypadków szansa ta jest niewykorzystywana. Często myli się krótką rozmową duszpasterza z rodzicami przed chrztem dziecka, sprawdzenie dowodów ich

¹⁴ S. Dziekoński, *Funkcja wychowawcza katechezy parafialnej*, [w:] *Katecheza w parafii. Poszukiwanie tożsamości*, s. 112-120.

¹⁵ Tamże, s. 117.

przynależności do Kościoła oraz uiszczenie stosownej opłaty z odpowiednią formacją duchową przygotowującą do tego sakramentu¹⁶.

Jedną z propozycji właściwego przygotowania do przeżycia chrztu świętego przedstawia Wydział Duszpasterski Kurii Diecezjalnej w Siedlcach w programie zatytułowanym „Wierzysz, przyjmij chrzest. Katechezy dla rodziców i rodziców chrzestnych” wydanym w 2010 r.¹⁷. Przygotowanie składa się z cyklu 4 katechez zatytułowanych następująco:

- *Po co człowiekowi chrzest* – uczestnik dowiadyuje się podczas tej katechezy, kim jest człowiek w zamyśle Bożym, na czym polega grzech pierworodny i jakie są jego skutki, oraz jaki sens ma chrzest, który jest odpowiedzią Boga na sytuację człowieka po grzechu;
- *Jak przeżywać własną historię zbawienia* – w tej katechezie uczestnik spotkania dowiadyuje się, jaką rolę w historii zbawienia odegrali: Abraham, Józef, Jakub, Mojżesz na podstawie analizy wybranych fragmentów Pisma Świętego;
- *Czy chcesz swoje życie złączyć z Jezusem Chrystusem?* – w tej części uczestnik na nowo uświadamia sobie, czym jest misterium paschalne oraz włączenie w śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Otrzymując sposobność do przyjęcia Dobrej Nowiny i otwarcia się na działanie Ducha Świętego;
- *Czy wiesz, że liturgia chrztu może być programem Twojego życia?* – w tej katechezie uczestnik otrzymuje pouczenie i wyjaśnienie poszczególnych elementów sakramentu chrztu świętego.

Uczestnik katechezy otrzymuje dodatkowo streszczenie każdej z katechez dla osobistego i indywidualnego pogłębienia przytoczonych treści wiary¹⁸.

Taka forma katechezy jest budzeniem świadomości rodziców, jak wielkim darem ich dziecko zostanie obdarzone w sakramencie chrztu świętego a jednocześnie uświadomieniem ich obowiązków i zadań, które przed Bogiem przyjmują na siebie.

Kolejny etapem na drodze rozwijania wiary osób dorosłych są prowadzone w parafiach kursy przedmażeńskie, które stanowią bezpośrednie przygotowania do świadomego zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego i podjęcia zadań i obowiązków katolickiej rodziny. Oto przykładowe tematy spotkań:

1. Podstawy wiary;
2. Sakramentalność małżeństwa;
3. Istota i rozwój miłości;

¹⁶ Tamże, s. 118.

¹⁷ Z. Kiernikowski, *Wierzysz, przyjmij chrzest. Katechezy dla rodziców i rodziców chrzestnych*, Siedlce 2010, s. 81-82.

¹⁸ Tamże.

4. Miłość małżeńska;
5. Różnice w przeżywaniu miłości (kobieta i mężczyzna);
6. Trudności w małżeństwie;
7. Odpowiedzialne rodzicielstwo;
8. Wychowanie do miłości;
9. Wykroczenia przeciwko życiu;
10. W obronie życia;
11. Rodzina Kościołem Domowym;
12. Powołanie chrześcijańskie (Msza św.).

Działania duszpasterzy, w kierunku rozwijania wiary, są skierowane także w stronę młodzieży.

Jedną z wielu form, rozwijania wiary wśród ludzi młodych, jest przygotowanie do sakramentu bierzmowania. Młody człowiek jest wówczas uczniem szkoły gimnazjalnej. Jak zauważa Paweł Mąkosa, wiek gimnazjalny to kluczowy czas kształtowania się religijności. W dużej mierze od niego zależą późniejsze relacje z Bogiem w życiu dorosłym¹⁹. Jako przykład dobrego przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania posłużyć może program Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Diecezjalnej w Zielonej Górze zatytułowany „Życie Boże”.

Składa się on z sześciu etapów:

Etap I – Decyzja w sprawie wiary

Rozdz. I „Promocja katechezy sakramentalnej w parafii” – uczestnik otrzymuje informacje o istotnym elemencie inicjacji chrześcijańskiej, którą jest bierzmowanie oraz dowiadyuje się o terminach spotkań przygotowujących do tego sakramentu.

Rozdz. II „Zapisy w kancelarii parafialnej” – duszpasterz ma za zadanie rozpoznać sytuację kandydata, przedstawić mu wymagania, jakie będzie musiał zrealizować, a także przedstawić rodzicom propozycje współpracy z nimi na drodze przygotowania ich dzieci do sakramentu dojrzałości.

Rozdz. III „Pierwsze spotkanie w grupie parafialnej” – uczestnik katechezy szuka odpowiedzi na pytanie: dlaczego warto wierzyć?

Rozdz. IV „Drugie spotkanie w grupie parafialnej” – duszpasterz pomaga katechizowanemu w udzieleniu odpowiedzi na pytanie: dlaczego warto przyjąć sakrament bierzmowania?

Rozdz. V „Spotkania organizacyjne” – wyznaczenie animatorów poszczególnych grup domowych oraz przydzielenie animatorom konkretnej grupy osób przygotowujących się do bierzmowania.

¹⁹ P. Mąkosa, *Poznać, zrozumieć i ...polubić gimnazjalistów. Poradnik nie tylko dla katechetów*, Lublin 2012, s.59.

Rozdz. VI „Celebracja” – uświadomienie katechizowanemu znaczenia sakramentu chrztu świętego.

Etap II – *Doświadczenie spotkania z Jezusem*

Rozdz. I „Pragnienie i niepokoje młodych” – katechizowany zapoznaje się z danym tematem w trakcie spotkania w grupie parafialnej i domowej.

Rozdz. II „Dobra Nowina o zbawieniu”.

Rozdz. III „Nawrócenie do Boga”.

Rozdz. IV „Warunki bycia uczniem Chrystusa”.

Rozdz. V „Celebracja” – duszpasterz przygotowuje katechizowanym nabożeństwo pokutne.

Etap III – *Nowe życie w Duchu Świętym*

Rozdz. I „Doświadczenie wiary” – katechizowany zapoznaje się z danym tematem w trakcie spotkania w grupie parafialnej i domowej.

Rozdz. II „Modlitwa”.

Rozdz. III „Znaki wiary”.

Rozdz. IV „Wspólnota Kościoła”.

Etap IV (część pierwsza) – *Powołanie do wspólnoty życia i wiary*

„Wprowadzenie” – katechizowany uświadamia sobie, kim jest i kim chce być.

Rozdz. I „Celebracja. Modlitwa o większą miłość” – młodzież uczestniczy w katechezie zatytułowanej: „Co to znaczy kochać?”.

Rozdz. II „Ceremoniał przyjęcia do Ruchu Czystych Serc”.

Rozdz. III „Katecheza dla rodziców” – składa się z trzech katechez (Zobowiązaliście się, Nie dajcie się zwieść, Otoczcie je ciepłem waszej rodzicielskiej miłości) dla rodziców osób przygotowujących się do sakramentu bierzmowania.

Etap IV (część druga) – *Powołanie do wspólnoty życia i wiary*

Etap ten obejmuje pięć spotkań domowych według określonych scenariuszy zatytułowanych:

Scenariusz I „Kim jestem?”

Scenariusz II „Jestem kobietą – będę matką”.

Scenariusz III „Jestem mężczyzną – będę ojcem”.

Scenariusz IV „Razem, ale jak?”.

Scenariusz V „Twoje ciało stworzone do miłości”.

Etap V – *Apostolstwo aż po krańce świata*

Etap ten obejmuje cztery spotkania w grupie parafialnej i domowej wokół tematów:

Temat I „Jak rozpoznać i realizować otrzymane dary Ducha?”.

Temat II „W Duchu Świętym wybieramy drogę życia”.

Temat III „Gdzie jest dzisiaj moje miejsce w świecie?”.

Temat IV „Redagowanie osobistych zobowiązań wynikających z bierzmowania”.

Po realizacji powyższych etapów przewidziana jest celebracja liturgiczna przed przyjęciem sakramentu bierzmowania.

Rozwijanie wiary wśród młodzieży nie kończy się na przygotowaniu do sakramentu bierzmowania.

Kolejnym przykładem pracy z ludźmi młodymi są piesze pielgrzymki do Częstochowy. Pielgrzymka stanowi swoistego rodzaju okazję do przeprowadzenia rekolekcji w drodze. Czas, który duszpasterze spędzają z pątnikami każdego dnia, jest dogodną okazją do tego, aby poprzez rozmowę i świadectwo życia pomóc im w rozwinięciu ich wiary. Warto także zauważyć, że pielgrzymowanie nie kończy się poprzez fakt dojścia do celu pielgrzymki, ale otwiera sposobność, do comiesięcznych spotkań z osobami tworzącymi daną grupę pielgrzymkową. Ich owocem jest nierzadko świadome uczestnictwo w tego typu rekolekcjach, jak również rozwój swojej wiary.

Inną formą oddziaływania na ludzi młodych może być duszpasterstwo maturzystów prowadzone m.in. w diecezji kieleckiej, które obejmuje przede wszystkim:

- doroczną pielgrzymkę na Jasną Górę do Częstochowy, której przyświeca zawsze określone hasło duszpasterskie. Odbywa się ona w pierwszych dniach marca i bazuje na poniższym programie:
 - rozpoczęcie pielgrzymki i przygotowanie duchowe w bazylice
 - różaniec w intencji maturzystów
 - Msza Święta pod przewodnictwem Księdza Biskupa
 - Droga Krzyżowa wokół Wałów Jasnogórskich
 - adoracja w kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej
 - zakończenie pielgrzymki
- trzydniowe rekolekcje w domu rekolekcyjnym w Skorzeszycach.

Podczas rekolekcji młodzież ma czas na wspólną modlitwę i eucharystię. Uczestniczy w prelekcjach i konferencjach prowadzonych przez zaproszonych gości. Podczas tych spotkań poruszane są tematy ściśle religijne np. kształtowanie sumienia, jak również dotyczące codziennego życia np. przeciwdziałanie uzależnieniom. Podczas pobytu nie brakuje też czasu na rekreację i odpoczynek.

W rozwijaniu wiary, w duszpasterstwie parafialnym, nie możemy zapomnieć o najmłodszych – dzieciach, których formacja jest ukierunkowana na wyrobienie w nich pragnienia kontaktu z Jezusem Chrystusem i odczuwania potrzeby modlitwy²⁰. Katecheza parafialna dzieci wprowadza je w życie Kościoła i parafii. Uczy, jak mają znaleźć tam dla siebie właściwe miejsce, ożywia ich życie wewnętrzne przez sakramenty, szczególnie pokutę i Eucharystię, a także przez modlitwę, przestrzeganie przykazań Bożych i kościelnych.

Budowanie więzi z parafią i rozwijanie wiary dziecka najczęściej ogranicza się tylko do uroczystości Pierwszej Komunii Świętej.

Jednak, jak zauważa Halina Wrońska, rozwijanie uczestnictwa dziecka w życiu parafii wymaga stawiania nowych zadań. Mogą one wiązać się chociażby z obchodem rocznicy Pierwszej Komunii Świętej. W tym okresie katecheza parafialna może kłaść szczególny nacisk na praktykę pierwszych piątków miesiąca oraz na przygotowanie dzieci do pełnienia funkcji liturgicznych przez przynależność do scholi czy do grup ministrantów²¹.

Zakończenie

Podjęta refleksja wskazuje, iż fakt rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym jest konieczny. Przemawiają za tym argumenty teologiczne, wypowiedzi Magisterium Kościoła, uwarunkowania religijne i kulturowe dzisiejszego świata. W związku z powyższym wydaje się, że konieczne jest większe zaangażowanie w organizację wielorakich form rozwijania wiary w duszpasterstwie parafialnym, zwracając uwagę na stałą formację osób tworzących wspólnotę parafialną. Istotnym jest przy tym, by nie akcentować tylko intelektualnego rozwoju osób wierzących, ale umożliwić im rozwój swojej wiary w relacji *Ja – Bóg*. Jest to warunek, bez którego chrześcijanin nie podejmie świadomego i odpowiedzialnego zaangażowania w życie wspólnoty Kościoła.

Koniecznym wydaje się być także wypracowanie propozycji programowych i organizacyjnych w zakresie realizacji zadań prowadzących do rozwoju wiary w duszpasterstwie parafialnym. Osiągnięcie takiego ideału jest bardzo trudne, a jednocześnie konieczne w dzisiejszym duszpasterstwie.

²⁰ Zob. Z. Marek, *Rozwój teorii religijnego wychowania dziecka w wieku przedszkolnym w latach 1945-1990*, Kraków 1994, s. 10; M. Zajac, *Inspiracje metodyczne zmierzające do pogłębienia katechezy pierwszokomunijnej*, [w:] *W poszukiwaniu nowych metod katechetycznych*, H. Słotwińska [red.], Lublin 2006, s. 257-270.

²¹ H. Wrońska, *Katecheza parafialna różnych kategorii wiekowych*, s. 8.

Summary

Chosen methods of faith development in parish ministry

Authors, referring to the statement of John Paul II from exhortation *Catechesi Tradende* no. 67, notice that it seems to be justified to assume that besides a parish, there is no such place in Church in which such multiple and various meetings of the faithful with Christ that develop their faith would occur.

Therefore, in this article they try to answer the following questions:

Are there any methods of developing faith in parish ministry? Does modern man still need a parish?

These questions are answered on four levels:

Firstly, they indicate the basic functions of parish that develop faith:

- foretelling the word of God;
- liturgical celebration;
- pastoral service.

Through realisation of these functions, parish is undoubtedly the most important place in which Christian community is formed and where it lives. It is created to be a family, brotherly home in which Christians witness the fact that they are People of God (CT 67).

Secondly, they notice that parish is a place of evangelization. Parish is directed at development of faith through ministry that occurs in it. It is the necessity of evangelization of new environments that caused the process of parish creation. In parish, more than in any other place, evangelization becomes teaching, education and school of life which is based on constant development of faith.

Thirdly, they define the duties of parish community to catechesis and its listeners. As Halina Wrońska, they state that parish is the most appropriate place for full realisation of basic functions of catechesis: teaching, education and initiation, while the third one can be completely realised only in parish.

Fourthly, they define the methods of faith development in parish ministry that are characteristic for work with adults, teenagers and children.

Authors notice that catechesis directed to parents of children who are preparing to the sacraments (of penance and reconciliation, eucharist and confirmation) is a great chance for development of adults' faith.

Priest's actions aiming at development of faith should also be directed to teenagers. One of many forms of development of faith among teenagers is the preparation to sacrament of confirmation, but also retreats for high school graduates and pilgrimages.

While developing the faith in parish ministry, one cannot forget about the youngest – children, whose formation is directed at creating in them a desire to contact with Jesus Christ and necessity of praying.

The reflection discussed in article indicates that the fact of faith development in parish ministry is necessary. It is proved with theological arguments, statements of the Church's Magisterium and religious and cultural conditions of today's world.